……..…

(pieczęć przedszkola)

Procedura postępowania w przypadku uzyskania przez pracownika Niepublicznego Przedszkola Dwujęzycznego „Szczęśliwe Dziecko” w Mielcu, informacji o podejrzeniu stosowania przemocy

Podstawa prawna:

• *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 i 854)*

• *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 poz. 424)*

• *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 poz. 2151)*

• *Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2024 poz. 572)*

• *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony (Dz. U. 2023 poz. 1807)*

• *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. 2023 poz. 1870)*

Odpowiedzialność prawna:

- Art. 572 kodeksu postępowania cywilnego

  §1 Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

  §2 Obowiązek wymieniony wyżej ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądu, prokuraturach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.
- Art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej [Obowiązek zawiadomienia o przestępstwie z użyciem przemocy]

§1 Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

§2 Osoby będące świadkami przemocy domowej powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

ROZDZIAŁ 1

Zapisy ogólne

§1

Cele procedury:

- zwrócenie uwagi na sytuację ofiar przemocy w rodzinie,
- ujednolicone dokumentowanie przebiegu zdarzenia,
- wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie,
- gromadzenie dokumentacji potrzebnej w przypadku wkroczenia na drogę prawną,
- podjęcie działań wobec sprawców przemocy,
- zaplanowanie wsparcia udzielanego ofierze.

§2

1. Umiejętność rozpoznawania symptomów przemocy wobec dzieci jest konieczna, by móc ochronić je przed krzywdzeniem i zaniedbywaniem. Wystąpienie pojedynczego objawu na ogół nie jest dowodem na to, że dziecko doświadczyło krzywdzenia. Jeśli jednak symptom powtarza się, bądź kilka objawów występuje jednocześnie, prawdopodobieństwo, że mamy do czynienia z przemocą wobec dzieci zdecydowanie wzrasta.
2. Dzieci nie zawsze mówią o tym, że były krzywdzone. Czasami sprawca grozi im bądź zmusza do milczenia. Mogą obawiać się, że przemoc się nasili albo będzie częstsza, jeśli komuś o tym powiedzą. Niekiedy obwiniają siebie i wierzą, że zasługują na takie traktowanie. Dzieci wychowywane w domach pełnych przemocy mogą uważać ją za rzecz normalną.
3. Niektóre sygnały mogą wskazywać na każdy rodzaj przemocy:

- zmiana w zachowaniu dziecka w przedszkolu;
- dziecko wygląda na czujne i ostrożne albo łatwo je spłoszyć;
- dziecko ociąga się przy wychodzeniu z przedszkola, sprawia wrażenie, jakby niechętnie wracało do domu;
- dziecko prezentuje objawy o podłożu somatycznym (bóle brzucha, chodzenie do toalety, zawroty głowy itp.)

ROZDZIAŁ 2

Formy przemocy

§1

1. Przemoc fizyczna to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciał. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne.
2. Dziecko poddawane przemocy fizycznej może:

- mieć siniaki niewiadomego pochodzenia, oparzenia, sińce pod oczami, ślady po ugryzieniu, złamania kości, czy inne obrażenia;
- podawać wyjaśnienia swoich obrażeń, które brzmią wiarygodnie albo za każdym razem są inne;
- unikać kontaktów społecznych albo wydawać się wycofane;
- zachowywać się agresywnie: bić się z innymi dziećmi, niszczyć albo wyrzucać rzeczy;
- wyglądać na zaspane albo przemęczone, mówić o kłopotach ze snem bądź nocnych koszmarach;
- wyglądać na przestraszone w obecności rodziców lub innych dorosłych, bać się rodzica lub opiekuna;
- wyglądać na przygnębione lub smutne, często płakać;
- często kłamać, kraść;
- zachowywać się w taki sposób, z jakiego już wyrosło - na przykład ssać kciuk albo kiwać się;

Rodzic:

- podaje sprzeczne i nieprzekonujące informacje wyjaśnienia dotyczące obrażeń dziecka, bądź w ogóle odmawia wyjaśnień;
- stosuje surową dyscyplinę, w tym kary fizyczne;
- ciągle obwinia, wyśmiewa lub krytykuje dziecko;
- nadużywa alkoholu lub narkotyków.

§2

1. Przemoc seksualna to angażowanie dziecka w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne dzieci odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie dziecka, współżycie z dzieckiem) oraz do zachowań bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm). Przemoc ta może być jednorazowym incydentem lub powtarzać się przez dłuższy czas.
2. Dziecko, wykorzystywane seksualnie, może:

- bać się określonej osoby albo określonych miejsc,
- być wycofane, depresyjne, infantylnie się zachowywać,
- mieć trudności w relacjach z rówieśnikami,
- reagować w sposób niezwykły lub nieoczekiwany na pytanie, czy było przez kogoś dotykane,

- przejawiać dziwne niezwykłe dla swojego wieku zachowania, być nadmiernie rozbudzone,
- mieć trudności z chodzeniem lub siadaniem, doświadczać bólu intymnych części ciała
- okazywać nieuzasadniony lęk przed badaniami lekarskimi,
- rysować obrazki, które przedstawiają akty seksualne lub wydają się nadmiernie skoncentrowane na tych częściach ciała, które mogą uczestniczyć w aktywności seksualnej (genitalia, piersi, usta, odbyt),
- wyglądać na niezwykle zajęte albo nadmiernie skoncentrowane na genitaliach oraz seksualnych czynnościach i słowach,
- uciekać,
- moczyć się lub zanieczyszczać pościel, (jeżeli dziecko przedtem tego nie robiło).

Rodzic:

- przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem (np. podczas zabawy),
- nadużywa alkoholu lub narkotyków,
- nie utrzymuje relacji z osobami spoza najbliższej rodziny,
- przejawia nadopiekuńczość w stosunku do dziecka, ogranicza jego kontakty z rówieśnikami.

§3

1. Przemoc emocjonalna to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie dziecka, wciąganie dziecka w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi, miłości, wymagania i oczekiwanie wobec dziecka, którym nie jest w stanie sprostać.
2. Dziecko, które jest ofiarą przemocy emocjonalnej, może:

- mieć trudności z zaprzyjaźnianiem się,
- wykazywać zaburzenia jedzenia (niedojada, nadmiernie się objada, wymiotuje),
- unikać robienia różnych rzeczy wspólnie z innymi dziećmi,
- wyglądać na bardzo przestraszone lub przygnębione,
- ciągle się czegoś domagać albo być bardzo posłuszne,
- zachowywać się w sposób nieadekwatny do wieku (jak osoba dorosła, na przykład matkować innym dzieciom lub zbyt infantylnie),
- zachowywać się, jakby było młodsze niż jest, na przykład ssać kciuk, kiwać się, uderzać głową o ścianę,
- moczyć się lub zanieczyszczać pościel,
- wykazywać opóźnienia w rozwoju fizycznym bądź emocjonalnym,
- dokonywać prób samookaleczenia,
- mieć trudności ze snem, bać się chodzić spać, objawy hipochondrii, histerii, obsesji, fobii.

Rodzic lub opiekun:

- ciągle obwinia, poniża strofuje dziecko,

- nie interesuje się problemami dziecka, otwarcie odrzuca dziecko,
- faworyzuje jedno z rodzeństwa,
- w oczekiwaniach i wymaganiach wobec dziecka nie bierze pod uwagę jego możliwości,
- nadużywa alkoholu i narkotyków.

§4

1. Zaniedbanie to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez rodzica lub opiekuna, niezapewnianie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa.
2. Sygnały, że dziecko jest zaniedbywane, mogą być między innymi takie:

- dziecko jest nieobecne w przedszkolu,
- nie otrzymuje koniecznej opieki medycznej: szczepień, okularów, nie leczone są jego dolegliwości, brak opieki dentystycznej,
- następuje u dziecka spadek wagi albo nieadekwatne przybieranie na wadze,
- brak nadzoru osób dorosłych,
- jest często brudne i nieuczesane, nieprzyjemnie pachnie,
- często jest ubrane nieadekwatnie do pogody.

Rodzic lub opiekun:

- rodzice nie interesują się sprawami dziecka,
- nie przychodzą na umówione spotkania dotyczące dziecka,
- rodzice nadużywają alkoholu, narkotyków.

§5

1. Występowanie każdego z tych sygnałów w żadnym razie nie jest dowodem, że dziecko jest ofiarą przemocy.
2. Kiedy jednak się one powtarzają lub współwystępują, może to oznaczać, że już czas bliżej przyjrzeć się sytuacji i rozważyć ewentualność występowania przemocy wobec dziecka.

ROZDZIAŁ 3

Postępowanie w przypadku uzyskania przez pracownika przedszkola informacji o podejrzeniu stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka lub innej osoby wspólnie z nim zamieszkującej.

§1

Uzyskanie informacji lub przypuszczenie o stosowaniu przemocy wobec dziecka:

Bezpośredni świadek przemocy

1. Gdy nauczyciel jest świadkiem przemocy (np. na terenie lub w okolicy przedszkola), musi interweniować:

- Dziecku należy zapewnić bezpieczeństwo – trzeba go odseparować od sprawcy przemocy,

- Jeśli to konieczne dziecku udziela się pomocy przedmedycznej, ewentualnie wzywa się pogotowie,
- O całej sytuacji zawiadamiamy policję, stosujemy się do wytycznych służb,
- O całej sytuacji zawiadamia się dyrektora przedszkola lub/i wicedyrektora ds. kształcenia specjalnego,
- Stosujemy się do Procedury przyprowadzania i odbierania dziecka z przedszkola
- Dyrektor przedszkola lub psycholog wszczyna postępowanie „Niebieska Karta",
- Objęcie dziecka i rodziny pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu zgodnie z przepisami,
- Sporządzenie notatki z zaistniałej sytuacji.

§2

Uzyskanie informacji lub przypuszczenie o stosowaniu przemocy wobec dziecka: Podejrzenie stosowania przemocy

1. Jeśli dziecko samo sygnalizuje, że jest krzywdzone lub nauczyciel zauważa sygnały stosowania przemocy:

- O sytuacji należy powiadomić dyrektora przedszkola lub/i wicedyrektora ds. kształcenia specjalnego lub/i psychologa przedszkolnego,
- Jeśli sytuacja tego wymaga psycholog udaje się na obserwację dziecka do grupy,
- Dyrektor przedszkola wraz z psychologiem i wychowawcą informują o zaistniałej sytuacji oraz podjętych w związku z tym krokach rodzica/opiekuna prawnego, który nie jest sprawcą przemocy,
- Wychowawca wszczyna procedurę organizacji Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej,
- W razie konieczności dyrektor przedszkola lub psycholog wszczyna postępowanie „Niebieska Karta",
- Sporządzenie notatki z zaistniałej sytuacji.

§3

Zaniedbanie

1. Jeśli nauczyciel jest świadkiem zaniedbania ze stron rodziców:

- O sytuacji należy powiadomić dyrektora przedszkola lub/i wicedyrektora ds. kształcenia specjalnego lub/i psychologa przedszkolnego.
- Jeśli sytuacja tego wymaga psycholog/pedagog udaje się na obserwację dziecka do grupy.
- Dyrektor przedszkola organizuje trzy spotkania, z których sporządza się notatkę. W dokumencie zawarte jest potwierdzenie, że rodzice zostali poinformowani o problemach jakich doświadcza ich dziecko oraz konieczności podjęcia określonych działań. Przekazana zostaje również lista miejsc, w których rodzice mogą uzyskać pomoc w danej sytuacji. Wspólnie ustalany jest także termin zrealizowania zaleceń zawartych w dokumencie.

- Jeżeli zalecenia nie są zrealizowane w określonych terminach, wówczas dyrektor przedszkola lub osoba przez niego wyznaczona składa wniosek do sądu o wgląd w sytuację dziecka/rodziny.
- Jeżeli sytuacja tego wymaga dyrektor przedszkola lub psycholog wszczyna postępowanie „Niebieska Karta".

2. Jeśli nauczyciel podejrzewa zaniedbanie ze strony rodziców:

- O sytuacji należy powiadomić dyrektora przedszkola lub/i wicedyrektora ds. kształcenia specjalnego lub/i psychologa przedszkolnego.
- Jeśli sytuacja tego wymaga psycholog/pedagog udaje się na obserwację dziecka do grupy.
- Wychowawca organizuje spotkanie, które wpisuje w kartę kontaktów z rodzicami. W dokumencie zawarte jest potwierdzenie, że rodzice zostali poinformowani o podejrzeniu zaniedbania.
- W razie konieczności wychowawca obejmuje dziecko pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
- Jeżeli sytuacja tego wymaga dyrektor przedszkola lub psycholog wszczyna postępowanie „Niebieska Karta".

§4

Wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A"

1. Rozmowę z dzieckiem, które jest dotknięte przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności dziecka oraz zapewniających mu bezpieczeństwo, w obecności rodzica, który nie jest sprawcą przemocy, lub innej najbliższej mu osoby,
2. Przekazanie formularza „Niebieska Karta – B" osobie reprezentującej dziecko (rodzicowi, który nie jest sprawcą przemocy, opiekunowi lub osobie zgłaszającej przemoc wobec dziecka),
3. Przekazanie oryginału formularza „Niebieska Karta – A" do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.
4. Oryginał formularza przekazuje się niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od momentu wszczęcia procedury. Kopia pozostaje w dokumentacji przedszkola.
5. Objęcie dziecka i rodziny pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu zgodnie z przepisami i zaleceniami zespołu interdyscyplinarnego.
6. Jeśli osoba, wobec której zachodzi podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, dopuściła się ponownie przemocy, należy ponownie wypełnić formularz A w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia i przesłać go do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

§5

Ogólne zasady wszczynania postępowania “Niebieska Karta”:

1. Wszyscy pracownicy przedszkola są zobowiązani do reagowania w sytuacji powzięcia podejrzenia o stosowaniu przemocy domowej. Każde alarmujące zachowanie dziecka powinno zostać zgłoszone dyrektorowi przedszkola lub/i wicedyrektorowi ds. kształcenia specjalnego lub/i psychologowi przedszkolnemu.
2. Pracownik przedszkola, który powziął podejrzenie o przemocy domowej sporządza notatkę służbową, w której opisuje relację zgłaszającego, wygląd, zachowanie, dolegliwości osoby, której dotyczy przemoc i przekazuje ją dyrektorowi przedszkola.
3. Dyrektor przedszkola lub/i psycholog wszczyna postępowanie “Niebieska Karta A”. Do wszczęcia procedury “Niebieskiej Karty A” nie jest konieczna pewność występowania przemocy, wystarczy jej uzasadnione podejrzenie. Wypełnienie formularza “Niebieska Karta A” może nastąpić bez udziału osoby, nawet w przypadku braku jej zgody, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
4. Po wypełnieniu formularza Niebieska Karta A dyrektor przedszkola lub psycholog wypełniają formularz Niebieska Karta B (pouczenie dla osób dotkniętych przemocą domową). Formularz Niebieska Karta B wręcza się osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest zagrożona przemocą domową. W przypadku braku osób, które powinny otrzymać formularz Niebieska Karta B, druk ten pozostaje razem z formularzem Niebieska Karta A wraz z odpowiednią adnotacją. W przypadku, gdy osobą doznającą przemocy jest dziecko – Kartę B należy przekazać osobie zgłaszającej lub dorosłemu członkowi rodziny, który nie jest sprawcą przemocy. Formularza Niebieska Karta B nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową.
5. Dyrektor przedszkola lub psycholog musi niezwłocznie (nie później niż w ciągu siedmiu dni od dnia rozpoczęcia procedury) przekazać wypełniony formularz Niebieska Karta A do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, przy czym zachowuje dla siebie kopię formularza.
6. W sytuacji konieczności zabezpieczenia dziecka dyrektor powiadamia również policję oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
7. W przypadku, gdy ofiarą przemocy w rodzinie jest dziecko:

- o działaniach realizowanych w związku z procedurą Niebieskiej Karty informuje się rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. W sytuacji, gdy o stosowanie przemocy wobec dziecka podejrzani są jego rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, to informuje się najbliższą osobę pełnoletnią (np. dziadków, pradziadków, rodzeństwo; zgodnie z art. 115 §11 kk).
- rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach zapewniających jej bezpieczeństwo, poszanowanie godności tej osoby oraz gwarantujących możliwość swobodnej wypowiedzi – w miarę możliwości rozmowa ta odbywa się w obecności psychologa.

8. Dyrekcja przedszkola lub inny pracownik przedszkola (wyznaczony przez dyrekcję) zobowiązani są do poinformowania dziecka i jego rodzica (opiekuna lub osoby najbliższej) o możliwościach uzyskania pomocy, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji życiowej (przekazanie formularza Niebieska Karta B).
9. Pracownicy przedszkola w ramach procedury Niebieskiej Karty zobowiązani są do ścisłej współpracy z zespołem interdyscyplinarnym.

ROZDZIAŁ 4

Postępowanie w przypadku uzyskania przez pracownika przedszkola informacji o podejrzeniu stosowania przemocy przez dziecko wobec innego dziecka

§1

Ogólne zasady

1. Osoba będąca świadkiem sytuacji krzywdzenia dziecka ma obowiązek powiadomić dyrektora przedszkola lub/i wicedyrektora ds. kształcenia specjalnego.
2. Dyrektor przedszkola powołuje zespół interwencyjny.
3. W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, dyrektor przedszkola organizuje spotkanie zespołu interwencyjnego, z którego sporządza się Kartę Interwencji.
4. Sporządzany zostaje plan pomocy dziecku, dostosowany do konkretnej sytuacji. Następnie plan jest przedstawiany opiekunom dziecka przez dyrektora przedszkola lub/i wicedyrektora ds. kształcenia specjalnego lub inną osobę wyznaczoną przez dyrekcję z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
5. Dyrektor przedszkola przeprowadza rozmowę z opiekunami dziecka – sprawcy przemocy, informując go o posiadanej relacji ze zdarzenia i o obowiązku złożenia zawiadomienia na policję lub do prokuratury.
6. Dyrektor przedszkola składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury.